

CCJE(2022)4

Strasbūra, 2022. gada 2. decembris

EIROPAS TIESNEŠU KONSULTATĪVĀ PADOME (ETPK)

CCJE Atzinums Nr. 25 2022)

par tiesnešu vārda brīvību

Saturs

I.	Ievads	3
II.	Atzinuma darbības joma un mērķis	3
III.	Pārskats par valstu noteikumiem un praksi	4
IV.	Vispārīgi principi	6
V.	Vārda brīvības ierobežojumi / pretrunīgi gadījumi.....	9
1.	Paziņojumi, kas saistīti ar tiesiskiem strīdiem	9
2.	Paziņojumi par publiskām debatēm	11
3.	Paziņojumi par jautājumiem, kas skar tiesu varu kā iestādi.....	11
4.	Publiska kritika par tiesu varu / kolēģiem tiesnešiem	12
5.	Aktīvais politiskais mandāts / bijušais politiskais mandāts	12
VI.	Tiesnešu neatkarības aizstāvēšana kā tiesnešu, juridisks un/vai ētisks pienākums.tiesnešu asociāciju un tiesu iestāžu padomju	13
VII.	Tiesnešu ētiskais pienākums skaidrot tiesiskumu sabiedrībai.....	14
VIII.	Tiesneši izmanto sociālos plašsaziņas līdzekļus	15
1.	Tiesnešu vārda brīvība bezsaistē un tiešsaistē	15
2.	Vadlīniju izstrāde tiesnešu sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanai	15
a)	Sociālo mediju definīcija.....	15
b)	Vispārējā noteikuma par tiesas ierobežojumiem piemērojamība.....	16
c)	Tiesnešu rīcības pielāgošana sociālo plašsaziņas līdzekļu īpašajām problēmāmkomunikācijas	16
d)	ierosinājums pārredzami izmantot sociālos plašsaziņas līdzekļus (ja ir saņemta atļauja).....	17
e)	uzsverot tiesnešu apmācības nozīmi sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanā.	17
IX.	Ieteikumi	18

I. Ievads

1. Saskaņā ar Ministru komitejas piešķirtajām pilnvarām Eiropas Tiesnešu konsultatīvā padome (CCJE) ir sagatavojusi šo atzinumu par tiesnešu vārda brīvību.
2. Atzinums ir sagatavots, pamatojoties uz iepriekšējiem CCJE atziniem, CCJE Tiesnešu hartu (2010) un attiecīgajiem Eiropas Padomes instrumentiem, jo īpaši Eiropas Hartu par tiesnešu statūtiem (1998) un Ministru komitejas ieteikumu CM/Rec(2010)12 par tiesnešiem: Neatkarība, efektivitāte un atbildība, Eiropas komisijas "Demokrātija caur tiesībām" (Venēcijas komisijas) ziņojums par tiesnešu vārda brīvību (CDLAD(2015)018). Tajā ņemti vērā arī ANO Tiesu varas neatkarības pamatprincipi, Bangalora Tiesnešu uzvedības principi un ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, kurā aplūkota arī tiesnešu vārda brīvības īstenošana¹. Turklāt tiek ņemtas vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja (UNODC) nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanu tiesnešu darbā un Eiropas Tieslietu padomju tīkla (ENCJ) ziņojumi. Visbeidzot, atzinums balstās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru.
3. Atzinumā ņemtas vērā arī CCJE locekļu atbildes uz anketas jautājumiem par tiesnešu vārda brīvību, kā arī šo atbilžu kopsavilkums un sākotnējais projekts, ko sagatavojusi Eiropas Padomes ieceltā eksperte Jannika Jahn.

II. Atzinuma darbības joma un mērķis

4. Atzinumā ir aplūkota tiesnešu vārda brīvība un galvenie tiesnešu vārda brīvības aspekti. Tajā aplūkots tiesneša juridiskais un ētiskais pienākums paust viedokli, lai aizsargātu tiesiskumu un demokrātiju ne tikai vietējā, bet arī Eiropas un starptautiskā līmenī. Atzinumā ir aplūkota tiesnešu vārda paušana, kas attiecas uz jautājumiem, kuri skar tiesu varu, kā arī uz sabiedrībai interesējošiem strīdīgiem tematiem, un analizēta tiesnešu atturība, kas jāievēro. Tas attiecas uz tiesu iestāžu viedokļu paušanu gan tiesā, gan ārpus tās. Atzinuma mērķis ir sniegt vispārīgas vadlīnijas tiesnešiem un plašu pamatu pastāvīgai diskusijai par to, kādus parametrus ņemt vērā, īstenojot savas tiesības uz vārda brīvību. Šā atzinuma mērķis nav noteikt tiesnešu vārda brīvības minimālo apjomu.
5. Tāpēc atzinumā prasība par tiesneša savaldību ir definēta kā pienākums ievērot savaldību, ko tiesnesim uzliek vai nu pati tiesu vara, vai likumdevējs. Juridisko parametru ziņā atzinums balstās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru. Attiecībā uz šajā atzinumā paustajiem uzskatiem par ētikas pamatnostādnēm un ieteikumiem CCJE balstās uz tās konstatējumiem. Tiesnešu (paš)savaldība ietver tiesas rīcības brīvības, rezervētības vai mērenības jēdzienu.
6. Atzinumā, aplūkojot atsevišķa tiesneša vārda brīvību, ir ņemtas vērā daļēji konkurējošās un daļēji savstarpēji papildinošās intereses. Tās ietver individuālā tiesneša tiesības vārda brīvību, sabiedrības tiesības būt informētai.

¹ ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48.

par jautājumiem, kas skar sabiedrības intereses; tiesības uz taisnīgu tiesu, tostarp uz objektīvu un neatkarīgu tiesu; un nevainīguma prezumpcija. Atzinumā ir arī principi, kas ir šo tiesību pamatā. Varas dalīšanas princips ir pamatā tiesnešu vārda brīvībai, ja runa ir par sabiedrībai svarīgu jautājumu, piemēram, tiesu sistēmas darbību. Tiesiskuma princips nodrošina visu (gan pilsoņu, gan valsts dalībnieku) vienlīdzību likuma priekšā. Tās efektivitāte daļēji ir atkarīga no sabiedrības uzticības tiesu varas neatkarībai un autoritātei. Varas dalīšana prasa gan tiesnešu neatkarību, gan tiesnešu vārda brīvību, kas rada spriedzi starp mērķi nepieļaut, ka tiesneši rīkojas kā politiķi, un vienlaikus atbalstīt viņu vārda brīvību kā tiesnešu neatkarības pierādījumu.

7. Atzinums attiecas arī uz tiesnešiem, kas runā vai raksta tiesnešu apvienību, tiesu vai Tieslietu padomes vārdā. Tas neattiecas uz pensionētiem tiesnešiem, jo viņiem ir tādas pašas tiesības uz vārda brīvību kā visām citām personām, izņemot konfidenciālu informāciju, kas iegūta, pildot savus pienākumus.
8. Apstākļos, kad sabiedrība ne vienmēr var skaidri nošķirt, vai tiesnesis rīkojas privātā vai profesionālā statusā, atzinumā tiesnešu izteikumi tiek aplūkoti, ņemot vērā to, ka viņi ir valsts amatpersonas.
9. Atzinumā nav aplūkoti jautājumi par tiesnešu argumentāciju spriedumos, jo tā ir tiesneša pienākuma izpilde, nevis personas tiesību izmantošana.
10. Šajā atzinumā termins "plašsaziņas līdzekļi" ietver drukātos, apraides un tiešsaistes plašsaziņas līdzekļus, tostarp audio un video straumēšanas pakalpojumus².

III. Pārskats par valstu noteikumiem un praksi

11. CCJE locekļu atbildes uz anketas jautājumiem, kas tika sniegtas šā atzinuma sagatavošanas nolūkā⁽³⁾, sniedz pārskatu par pašreizējo stāvokli dalībvalstu regulējumā un praksē.
12. Eiropas Padomes dalībvalstis garantē tiesnešiem tiesības uz vārda brīvību. Aizsardzības apjoms dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgs. Daudzās valstīs tā attiecas uz ārpustiesas viedokļa izteikumiem, kas izteikti privāti vai publiski saistībā tiesnešu profesionālo darbību, kā arī uz ārpustiesas izteikumiem, kas izteikti tiesu varas interešu vārdā. Dažās valstīs tiesneši ir pasargāti no tiesvedības par visu, kas teikts tiesā, ja vien nav konstatēts *mala fides*.
13. Tiesnešu vārda brīvība ir ierobežota, lai nodrošinātu tiesvedības konfidencialitāti, tiesas iekšējo lietu izskatīšanu un tiesvedības pušu procesuālo tiesību ievērošanu. Visās dalībvalstīs tiesnešiem ir aizliegts izpaust konfidenciālu informāciju, kas iegūta, pildot amata pienākumus, un kas attiecas uz notiekošo tiesvedību un varētu pārkāpt tiesvedības pušu tiesības. Tiesnešiem ir pienākums ievērot dienesta noslēpumu attiecībā uz savām apspriedēm.

² CCJE pieņem plašsaziņas līdzekļu definīciju, kas sniegta I papildinājumā Ministru komitejas lēmuma CM/Rec(2022)11 par plašsaziņas līdzekļu un komunikācijas pārvaldības principiem 4. punktā.

³ Skatīt <https://www.coe.int/en/web/ccje/opinion-25-on-the-freedom-of-expression-of-judges>.

14. Lielākajā daļā dalībvalstu uz tiesnešiem attiecas juridisks un/vai ētisks pienākums⁴ ievērot savaldību, kura mērķis ir saglabāt tiesnešu neatkarību un objektivitāti un sabiedrības uzticību tai, kā arī tiesu varas pienācīgu pārvaldību un cieņu. Noteikumi par tiesnešu viedokļu paušanu dažādās dalībvalstīs atšķiras.
15. Vispārējs noteikums vai prakse ir tāda, ka vairums dalībvalstu aizliedz vai aicina tiesnešus atturēties no komentāru sniegšanas par viņu pašu un citu tiesnešu notiekošajām vai notiekošajām tiesvedībām. Dažas dalībvalstis šo noteikumu attiecina arī uz izlemtām lietām, tostarp citu tiesnešu lietām. Tomēr dažas dalībvalstis paredz izņēmumu attiecībā uz judikatūras apspriešanu, kas ir daļa no tiesnešu akadēmiskā darba, kā tiesību pasniedzējiem vai profesionālajā vidē. Daudzās valstīs uz tiesnešiem attiecas ētisks vai konvencionāls pienākums neatbildēt uz publisku kritiku par savām lietām.
16. Tas, cik lielā mērā tiesneši var piedalīties publiskās diskusijās par politiskiem vai sociāliem jautājumiem, tiesību aktiem, tiesu varu vai tieslietu administrāciju un paust savu viedokli par šiem jautājumiem plašsaziņas līdzekļos, dažādās atšķiras. Tas pats attiecas uz tiesnešu tiesībām iegūt politisku mandātu vai piedalīties politiskās demonstrācijās.
17. Dažās valstīs tiesnešiem parasti tiek prasīts atturēties no iesaistīšanās strīdīgās politiskās debatēs, tostarp, cita starpā, publiski naidīgi nosodīt citas valsts iestādes vai iejaukties partiju politikā, atbalstot vai kritizējot konkrētas partijas vai politiķus. Citās dalībvalstīs tiesnešiem ir jāpārlicinās, ka viņiem ir jāizvairās radīt iespaidu, ka viņi pauž nostāju kādā konkrētā jautājumā. Pāris dalībvalstīs tiesnešiem ir atļauts publiski komentēt likumdošanas priekšlikumus vai tiesību aktus kopumā, jo īpaši tad, ja šos komentārus izsaka tiesnešu apvienība. Pat ja tas ir atļauts, dalībvalstis ziņo, ka tiesneši reti sniedz publiskus paziņojumus par politiskiem jautājumiem.
18. Lielākajā daļā dalībvalstu tiesneši var komentēt jautājumus, kas saistīti ar tiesu varu, tās pienācīgu pārvaldību un neatkarību vai varas dalīšanu, ar nosacījumu, ka viņu kritika ir pamatota ar faktiem un argumentiem un ka netiek izpausta tiesu varas iekšējā darbība. Dažās dalībvalstīs publiska viedokļa paušana noteiktos apstākļos tiek interpretēta kā ētisks pienākums, jo īpaši kā reakcija uz politiskiem uzbrukumiem tiesu varai. Šajā nolūkā augstāko tiesu tiesnešiem dažkārt tiek dota lielāka vārda brīvības brīvība. Tomēr dažās valstīs šāda rīcība ir izraisījusi sabiedrības kritiku. Tāpēc nav nekas neparasts, ka tiesnešiem pirms publiskošanas ir jāizmanto iekšējie mehānismi, ja tādi tiesu iestādē ir pieejami, vai arī jāpaliek klusējošiem, ja tiesu iestāde plāno sniegt oficiālu iestādes atzinumu.
19. Bažas ir radījuši publiska kritika par kolēģiem tiesnešiem vai tiesu varu. Dažās dalībvalstīs citu tiesnešu vai citu tieslietu sistēmas dalībnieku, piemēram, prokurora vai aizstāvja, kritizēšana tiek uzskatīta par neētisku rīcību vai par ilgstošas konvencijas pārkāpumu, jo īpaši, ja tā tiek izteikta necienīgā, pazemojošā un aizskarošā tonī vai ja tā kopumā rada negatīvu priekšstatu par visu tiesu varu.
20. Lielākajā daļā dalībvalstu, kas atbildēja uz anketas jautājumiem, tiesneši nedrīkst būt politisko partiju biedri vai iesaistīties jebkādās politiskās aktivitātēs, jo tiek uzskatīts, ka tas apdraud tiesu varas neatkarību vai negatīvi ietekmē sabiedrības uzticību.

⁴ Precīzāk, šādi ierobežojumi ir ietverti konstitūcijā, normatīvajos aktos, ētikas kodeksos, ētikas kodeksos vai ilgstoši pastāvošās tiesu prakses konvencijās.

tiesu sistēmā. Dažos gadījumos konstitucionālais vai ar likumu noteiktais nesaderības noteikums nepārprotami attiecas arī uz dalību Eiropas, valsts vai vietējā līmeņa likumdošanas vai izpildvaras struktūrās. Ciktāl to uzskata par nesavienojamu ar tiesneša amatu, dažas valstis atļauj tiesnešiem ieņemt politiskus mandātus, ja viņi dodas atvaļinājumā. No šīm valstīm dažas dalībvalstis uz tiesnešiem attiecina ētisku pienākumu saglabāt tiesu varas reputāciju. Dažas valstis ļauj tiesnesim paralēli tiesneša amatam iesaistīties politiskā darbībā. Tādā gadījumā tās pieprasa, lai tiesneši izvairītos no tā, ka viņu politiskā darbība traucē viņiem objektīvi pildīt tiesneša pienākumus. Vairākās valstīs uz tiesnešiem attiecas aizliegums piedalīties publiskās sapulcēs, jo īpaši, ja tās ir politiska rakstura.

21. Sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošana ir aktuāls jautājums. Vairākās dalībvalstīs tiesneši arvien vairāk izmanto sociālos plašsaziņas līdzekļus. Tomēr tikai dažos rīcības kodeksos ir sniegti konkrēti praktiski norādījumi šajā . Ja tie to dara, tad tajos tiek piemērots vispārējs tiesneša atturības pienākums vai aicinājums ievērot piesardzību, lai izvairītos no neatkarības, objektivitātes vai sabiedrības uzticības tiesu varai pārkāpumiem.
22. Tikai dažās dalībvalstīs ir novērots, ka palielinās juridisko vai ētisko ierobežojumu skaits attiecībā uz vārda brīvību tiesu iestādēs. Turpretī vairākās dalībvalstīs tiesnešu ierobežojumi ir mazinājušies, un tas ir veicinājis tiesnešu lielāku publisko iesaistīšanos, jo īpaši sociālajos plašsaziņas līdzekļos. Kopumā daudzas dalībvalstis uzskata, ka ir nepieciešama diskusija par tiesnešu ētiku, kā svarīgu uzdevumu nosakot tiesnešu vārda brīvības atbilstošu saturu un robežas.
23. Ir ziņots par dažiem gadījumiem, kad tiesneši ir saņēmuši disciplinārsodus par kādu izteikumu. Piemēram, disciplinārlietas ir ierosinātas par izteikumiem tiesas sēdes laikā, kas rada šaubas par tiesneša objektivitāti, piemēram, rasistiskas piezīmes. Pirms disciplinārsoda piemērošanas vairumā dalībvalstu disciplināriestādes apsver vārda brīvības ierobežojuma raksturu un smagumu, tostarp tādus elementus kā tiesneša konkrētais amats, izteikuma saturs un veids un konteksts, kādā tas tika izteikts, kā arī disciplinārsoda, ko iestāde plāno piemērot, raksturu un smagumu. Tiesneša atstādināšana var notikt tikai kā galējais līdzeklis.

IV. Vispārīgi principi

24. Kā noteikts ECTK 10. pantā, ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību. Šīs tiesības ietver brīvību paust savus uzskatus, kā arī saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valsts robežām.
25. Vārda brīvība ir viens no būtiskākajiem demokrātiskas sabiedrības pamatiem, viens no tās progresa un katra cilvēka attīstības pamatnosacījumiem⁵. No tā izriet, ka šīs brīvības izņēmumi ir jāinterpretē stingri un pārlicinoši jāpamato ierobežojumu nepieciešamība⁽⁶⁾.

⁵ Skatīt ECT spriedumu *Handyside pret Apvienoto Karalisti*, 07.12.1976., Appl. nr. 5493/72, § 49.

⁶ Skatīt ECT spriedumu *Stoll pret Šveici* [GC], 10.12.2007., apsk. Nr. 69698/01, 101. §, atkārtots spriedumā *Morice pret Franciju* [GC], 23.04.2015., apsk. Nr. 29369/10, 124. §.

26. CCJE ir plašs viedoklis par tiesnešu tiesību uz vārda brīvību kā individuālām tiesībām⁷. Tādējādi tiesnesim ir tiesības uz vārda brīvību tāpat kā jebkuram citam pilsonim. Tiesnešu tiesības uz vārda brīvību attiecas arī uz personiskajiem viedokļiem, kas izteikti saistībā ar viņu amata pienākumu pildīšanu, un dod tiesības tiesnešiem izteikties gan ārpus tiesas, gan tiesā, gan publiski, gan privāti, kā arī iesaistīties publiskās debatēs un sabiedriskajā dzīvē kopumā.
27. Tomēr tiesneša amata institucionālais un valdības raksturs piešķir individuālai tiesneša vārda brīvībai ambivalentu raksturu. Tiesnešu izteikumi var ietekmēt tieslietu sistēmas tēlu sabiedrībā, jo sabiedrība tos parasti var uztvert ne tikai kā subjektīvus, bet arī kā objektīvus vērtējumus un attiecināt tos uz visu iestādi.
28. Tiesnešiem, pildot savas oficiālās funkcijas, ir nozīmīga loma sabiedrībā kā tiesiskuma un taisnīguma garantiem⁸. Tiesneša amata būtība ir spēja objektīvi un objektīvi aplūkot strīdus priekšmetus. Tikpat svarīgi, lai tiesneši tiktu uzskatīti par tādiem, kam piemīt šī spēja⁽⁹⁾. Tas ir tāpēc, ka viņiem ir nepieciešama sabiedrības uzticība viņu neatkarībai un objektivitātei, lai sekmīgi pildītu savus pienākumus¹⁰ un saglabātu tiesu varas autoritāti juridisko strīdu izšķiršanā vai personas vainas vai nevainības noteikšanā krimināllietā⁽¹¹⁾. No tā izriet, ka tiesnešiem ar savu rīcību ir jāapliecina šīs vērtības¹². Tāpēc ir leģitīmi, ka valsts tiesnešiem pienākumu ievērot savaldību, pienācīgi ņemot vērā viņu lomu sabiedrībā⁽¹³⁾.
29. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 10. panta 2. punktā minētie "pienākumi un atbildība" ir īpaši nozīmīgi tiesnešu paziņojumiem⁽¹⁴⁾. Attiecībā uz tiesnešu vārda brīvības juridiskajiem ierobežojumiem šajā pantā noteikts, ka tiem jābūt noteiktiem ar likumu un demokrātiskā tiesiskajā kārtībā nepieciešamiem leģitīma mērķa sasniegšanai. Leģitīmi, kā tie definēti šajā pantā, ietver tiesu varas autoritātes un objektivitātes saglabāšanu un

⁷ Sk. ECT spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., apsk. Nr. 20261/12; spriedumu lietā *Wille pret Lihtenšteinu* [GC], 28.10.1999., apsk. Nr. 28396/95, § 62. Saskaņā ar ECT judikatūru tīra tiesas pienākumu izpilde,

t. i., uz paziņojumiem, kas izteikti saistībā ar administratīviem uzdevumiem, neattiecas vārda brīvība saskaņā ar ECTK 10. pantu, sk. spriedumu lietā *Harabin pret Slovākiju*, 20.11.2012., Appl. Nr. 58688/11 § 151.

⁸ Sk. CCJE Magna Carta, 1. punkts; sk. arī ECT lietu *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. no. 20261/12, § 164.

⁹ Sal. ECT *Castillo Algar v. Spain*, 28.10.1998., Appl. Nr. 28194/95, § 45; un slavenos Augstākās tiesas priekšsēdētāja lorda Hewart vārdus: "Taisnīgums ne tikai jāizpilda, bet arī jāredz, ka tas tiek izpildīts", R. v. Sussex Justices, ex parte McCarthy, (1924) 1 K.B. 256, 259. punkts.

¹⁰ Kā to atzinusi arī ECT, sk. spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., ap. Nr. 20261/12, § 164; spriedumu lietā *Kudeshkina pret Krieviju*, 26.02.2009., ap. Nr. 29492/05, § 86, spriedumu lietā *Morice pret Franciju* [GC], 23.04.2015., ap. Nr. 29369/10, § 128-130; spriedumu lietā *Kyprianou pret Kipru* [GC], 15.12.2005., ap. Nr. 73797/01, § 172.

¹¹ ECT spriedums lietā *Morice pret Franciju* [GC], 23.04.2015., Appl. no. 29369/10, § 129; spriedums lietā *Di Giovanni pret Itāliju*, 9.7.2103., Appl. no. 51160/06, § 71.

Salīdz. Ministru komitejas ieteikumu CM/Rec(2010)12 par tiesnešiem: Neatkarība, efektivitāte un atbildība, 21. punkts un paskaidrojuma raksta 69. punkts. Sk. arī The Bangalore Principles of Judicial Conduct, 1.6., 2.2., 2.4., 3.2., 3.2., 4.6. punkts; Tiesu varas neatkarības pamatprincipi, 8. princips; Tiesu varas neatkarības pamatprincipi, 8. pants. Eiropas Hartas par tiesnešu statūtiem 4.3. pants; Starptautiskā tiesnešu asociācija, Vispārējā tiesneša harta (1999, atjaunināta 2017. gadā), 4.3. un 4.3. pants; Starptautiskā tiesnešu asociācija, Vispārējā tiesneša harta (1999, atjaunināta 2017. gadā), 4.3. un 4.4. pants, 1. 3- 5, 6-2.

¹³; sal. Venēcijas Komisijas ziņojumu par tiesnešu vārda brīvību, CDLAD(2015)018, 80.-81. punkts; ECT, sk. spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. no. 20261/12, 162. punkts, arī par valstīm piešķirto rīcības brīvību.

¹⁴ Sk. ECT spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. Nr. 20261/12, 162. §.

tiesvedības konfidencialitātes aizsardzība. Turklāt citu personu tiesības, piemēram, nevainīguma prezumpcijas garantija, kalpo par leģitīmiem mērķiem vārda brīvības ierobežošanai. Ja nav leģitīma mērķa, tiesneša tiesību uz vārda brīvību ierobežojums var izskatīties kā nelikumīga atbaidīšana tiesnesim par nevēlamu kritiku⁽¹⁵⁾. Lielākajā daļā dalībvalstu tiesnešu vārda brīvības ētiskie ierobežojumi ir vērsti uz līdzīgiem mērķiem¹⁶.

30. Vārda brīvības ierobežošanai ir nepieciešams pamatojums. Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūrā ieviešanās tiek uzskatīta par nepieciešamu demokrātiskā sabiedrībā, ja tā atbilst "neatliekamai sociālai vajadzībai" un ir "samērīga ar izvirzīto likumīgo mērķi"⁽¹⁷⁾. Lai pasākums būtu samērīgs, tam jābūt vismazāk ierobežojošam¹⁸.
31. No tā izriet, ka ir jāpanāk līdzsvars starp tiesneša pamattiesībām uz vārda brīvību un demokrātiskas sabiedrības likumīgajām interesēm saglabāt sabiedrības uzticību tiesu varai⁽¹⁹⁾. Bangaloras principos šajā ir formulēti divi būtiski apsvērumi. Pirmais ir tas, vai tiesneša iesaistīšanās varētu pamatoti mazināt uzticību viņa objektivitātei. Otrais - vai šāda iesaistīšanās var nevajadzīgi pakļaut tiesnesi politiskiem uzbrukumiem vai būt pretrunā ar tiesneša amata cieņu. Ja ir kāds no šiem gadījumiem, tiesnesim būtu jāizvairās no šādas iesaistīšanās²⁰. Tādēļ ir jāuzdod jautājums, vai konkrētajā sociālajā kontekstā un saprātīga un informēta novērotāja skatījumā tiesnesis ir iesaistījies darbībā, kas varētu objektīvi apdraudēt viņa neatkarību vai objektivitāti⁽²¹⁾. Svarīgi kritēriji, kas jāņem vērā, ir izteikuma formulējums un apstākļi, konteksts un vispārējais fons, kurā izteikums tika izteikts, tostarp attiecīgā tiesneša nostāja²².
32. Lai panāktu saprātīgu līdzsvaru, ir pienācīgi jāņem vērā tas, cik lielā mērā tiesneši var un viņiem vajadzētu iesaistīties sabiedrības dzīvē⁽²³⁾. Jāņem vērā, ka tiesneša publiskie paziņojumi var veicināt tiesiskuma un varas dalīšanas aizsardzību.
33. Korektīviem pasākumiem, piemēram, tiesneša atstatīšanai vai brīvprātīgai atstatīšanai, būtu jānodrošina priekšroka vispārējiem preventīviem tiesnešu vārda brīvības pārkāpumiem, kuru mērķis ir izvairīties no šādām situācijām.

¹⁵ Skatīt ECT spriedumu lietā *Miroslava Todorova pret Bulgāriju*, 19.10.2021., Appl. nr. 40072/13.

¹⁶ Tāpat kā Bangaloras principos, arī Bangaloras principu 4.6. punktā daži no tiem atsaucas uz tiesneša amata cieņu, nevis tiesu varas autoritāti. Par konfidencialitāti sk. Bangaloras principu 4.10. punktu.

¹⁷ Sk., ECT spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. Nr. 20261/12, 158. punkts.

¹⁸ Sk. ECT spriedumu lietā *Perinçek pret Šveici* [GC], 15.10.2015., Appl. no. 27510/08, § 273.

¹⁹ Skatīt CCJE Atzinumu Nr. 3 (2002), 27. un turpmākie punkti, īpaši 28., 33. punkts. Arī ECT panāktais līdzsvars ir bijis zinātnieku uzmanības objekts, sk. cita starpā *Anja Seibert-Fohr*, Judges' Freedom of Expression and Their Independence: An Ambivalent Relationship, 89-110, un attiecībā uz sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanu *Jannika Jahn*, Social Media Communication by Judges: J. Jahn, Journal of Justice Communication in the Communication in the Convention: Assessing Guidelines and New Challenges for Free Speech and Judicial Duties in the Light of the Convention, 137-153, abas in: Tiesiskums Eiropā

- Nesenie izaicinājumi un tiesiskās atbildes, Elósegui/Miron/Motoc (red.), 2021. gads.

²⁰ Bangaloras principu komentārs, 134. punkts.

²¹ CCJE Atzinums Nr. 3 (2002), 28. punkts.

²² Sk. ECT spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. Nr. 20261/12, § 166; spriedumu lietā *Wille pret Lichtenšteinu* [GC], 28.10.1999., Appl. Nr. 28396/95, § 63.

²³ Sk. CCJE Atzinumu Nr. 3 (2002), 28. punkts; Eiropas Hartas par tiesnešu statūtiem 4.3. punkts (paskaidrojuma komentārs) nosaka, ka tiesneši nedrīkst kļūt par sociāliem vai pilsoniskiem atstumtajiem.

34. Tiesnešu vārda brīvības saturu un noteikumus, kā arī ētiskos ierobežojumus tās īstenošanai nosaka paši tiesneši vai tiesnešu apvienības⁽²⁴⁾.
35. Izvērtējot jebkuru iejaukšanos, ir jāpārbauda arī sankcijas vai cita pasākuma samērīgums. Sankcijām nevajadzētu radīt "slāpējošu ietekmi" uz citu tiesnešu vārda brīvības īstenošanu, t. i., tās nedrīkst liegt citiem tiesnešiem īstenot vārda brīvību saistībā ar jautājumiem, kas attiecas uz tiesvedības un tiesu varas īstenošanu⁽²⁵⁾. Par viedokļiem, kas pausti saskaņā ar šajā atzinumā sniegtajiem ieteikumiem, nevajadzētu piemērot disciplinārsodus.

V. Vārda brīvības ierobežojumi / pretrunīgi gadījumi

36. Lai palīdzētu tiesnešiem rast līdzsvaru starp viņu tiesībām uz vārda brīvību un mērķi saglabāt sabiedrības uzticību viņu objektivitātei un neatkarībai, būtu jāsniedz norādījumi attiecībā uz paziņojumiem, kas varētu būt par iemeslu viņu atstatīšanai (1. un 2. iedaļa), paziņojumiem, kas varētu negatīvi ietekmēt tiesu varas autoritāti un reputāciju (3. un 4. iedaļa), un politisko pilnvaru, kas varētu radīt varas dalīšanas jautājumus (5. iedaļa).

1. Paziņojumi, kas saistīti ar tiesiskiem strīdiem

37. CCJE uzsver, ka tiesnešiem vajadzētu atturēties no jebkādu komentāru sniegšanas, kas varētu ietekmēt vai ir pamatoti sagaidāms, ka varētu ietekmēt kādas personas tiesības uz taisnīgu tiesu vai jautājumu, kas tiek izskatīts²⁶. Tiesneša izteikumi par neizskatītu lietu, tostarp izteikuma tonis un konteksts, var ietekmēt šīs tiesības, kā to ir atzinusi ECT⁽²⁷⁾. Tā uzsvēra, ka, īstenojot savu iztiesāšanas funkciju, tiesnešiem attiecībā uz lietām, ar kurām viņi nodarbojas, ir jāizmanto maksimāla rīcības brīvība, lai saglabātu savu objektivitātes tēlu. Tiesnešiem būtu jārikojas tā, lai neradītu iespaidu, ka viņiem konkrētajā lietā ir kādi personīgi aizspriedumi vai aizspriedumi. Ja tiesnesis publiski liek noprast, ka viņam/viņai jau ir izveidojies nelabvēlīgs viedoklis par pieteikuma iesniedzēja lietu, pirms viņš/viņa piedalās lietas izskatīšanā, viņa/viņas izteikumi objektīvi pamato apsūdzētās personas bažas par viņa/viņas objektivitāti⁽²⁸⁾. No tā izriet, ka CCJE atbalsta Bangalora principu komentārā izklāstīto prasību, ka tiesnesim savos publiskajos izteikumos²⁹ ir jāizrāda atsvešināta, objektīva, taisnīga, atklāta un līdzsvarota attieksme, jo īpaši, ja pastāv potenciāla saikne ar notiekošu vai notiekošu tiesvedību.

²⁴ Sk. "Kā izstrādāt un īstenot tiesnešu rīcības kodeksus", Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības apkarošanas birojs, Vīne, 2019, 14.-16. lpp.

²⁵ Sk. ECT spriedumu *lietā Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. Nr. 20261/12, § 167. Tā tas bija lietā *Kudeshkina pret Krieviju*, 26.02.2009., Appl. Nr. 29492/05, kur tiesnese iesniedzēja tika atstādināta no amata pēc tam, kad publiski apšaubīja tiesu varas neatkarību, § 99.

²⁶ Sk. jau CCJE Atzinumu Nr. 3 (2002), 40. punkts, sal. ar Bangaloras principiem, 2.4. punkts.

²⁷ Sk. ECT spriedumu *lietā Olujić pret Horvātiju*, 5.2.2009., Appl. Nr. 22330/05, §§ 59 un turpmākie; sk. spriedumu *lietā Buscemi pret Itāliju*, 16.9.1999., Appl. Nr. 29569/95, § 68; spriedumu *lietā Lavents pret Latviju*, 28.11.2002., Appl. Nr. 58442/00, § 119.

²⁸ Sal. ECT spriedumu *Lavents pret Latviju*, 28.11.2002., Appl. Nr. 58442/00, § 119; *Buscemi v. Italy*, 16.9.1999., Appl. no. 29569/95, § 68.

²⁹ Bangaloras principu komentārs, 136. punkts, sk. arī 45., 65., 71. punktu; Bangaloras principi, 2.2., 2.4. punkts.

38. Ar to vien, ka kāda tēma vai jautājums var kļūt par jautājumu kādā lietā nākotnē, nepietiek, lai liegtu tiesnešiem izmantot savas tiesības uz vārda brīvību, jo īpaši tad, ja varbūtība, ka tiesnesim nākotnē nāksies spriest šādā konkrētā lietā, ir maza.
39. Saistībā ar notiekošajām izmeklēšanām, jo īpaši kriminālizmeklēšanā, ir nepieciešama pastiprināta modrība, lai nodrošinātu ECTK 6. panta 2. punktā paredzēto nevainīguma prezumpcijas garantiju³⁰. Kriminālprocesā tiesnešiem jāpievērš īpaša uzmanība vārdu izvēlei, ja viņi vēlas informēt sabiedrību par tiesvedību, pirms persona ir tiesāta un atzīta par vainīgu konkrētā noziedzīgā nodarījumā³¹. Paziņojumi par apsūdzētās personas vainu pirms tiesas ir pretrunā ECTK 6. pantam⁽³²⁾.
40. Tiesnešu komentāri par izskatītajām lietām, kas nav viņu pašu lietas, ne vienmēr rada šaubas par viņu objektivitāti. Tiesu prakses komentēšana ir tieši saistīta ar viņu profesionālo darbību. Savā profesionālajā darbībā tiesnešiem ir tiesības izteikt konstruktīvus un cieņpilnus komentārus par izlemtajām lietām.
41. Tiesnešiem attiecībās ar plašsaziņas līdzekļiem jābūt piesardzīgiem un jāatturas no jebkādas personiskas izmantošanas attiecībās ar žurnālistiem³³. Sabiedrībai nevajadzētu rasties iespaidam, ka tiesneši vēlas ietekmēt lietas iznākumu, izmantojot saziņu ar plašsaziņas līdzekļiem.
42. CCJE piekrīt Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) viedoklim, ka atsevišķiem tiesnešiem vajadzētu atturēties no plašsaziņas līdzekļu izmantošanas saistībā ar savām lietām, pat ja tie ir provocēti⁽³⁴⁾. Ja plašsaziņas līdzekļi vai ieinteresēti sabiedrības locekļi kritizē kādu lēmumu, tiesnesim būtu jāizvairās atbildēt uz šādu kritiku, rakstot preseī vai atbildot uz žurnālistu jautājumiem⁽³⁵⁾. Tiesnesim būtu jāatbild uz pilsoņu likumīgajām cerībām, pieņemot skaidri pamatotus lēmumus³⁶. Tomēr, ja tiesneši vai viņu spriedumi tiek netaisnīgi kritizēti, tiesnešu asociācijām, Tieslietu padomei un/vai tiesas priekšsēdētājam ir institucionāls pienākums noskaidrot faktus, lai saglabātu autoritatīvas un neatkarīgas tiesu varas tēlu arī publiskās debatēs. Turklāt izņēmuma gadījumos, tiesnesis tiek apmelots vai nomelnots, viņam/viņai ir jābūt tiesībām aizstāvēt sevi un aizsargāt savu integritāti kā jebkuram citam pilsonim. Šajā ziņā tiesnešiem būtu jāsaņem institucionāls atbalsts.
43. Konfidenciālu informāciju, ko tiesnesis ieguvis, pildot amata pienākumus, viņš nedrīkst izmantot vai izpaust nekādiem mērķiem, kas nav saistīti ar tiesneša amata pienākumiem.

³⁰ Skatīt ECT spriedumu lietā *Poyraz pret Turciju*, 7.12.2010., Appl. Nr. 15966/06, §§ 76-78; spriedumu lietā *Fatullayev pret Azerbaidžānu*, 22.4.2010., Appl. Nr. 40984/07, §§ 159-162; *Lavents pret Latviju*, 28.11.2002., Appl. no. 58442/00, §§ 126-127.

³¹ Sk. arī ECT lietu *Daktaras pret Lietuvu*, 10.10.2000., Appl. Nr. 42095/98, § 41; *Butkevičius v. Lithuania*, 26.3.2002., Appl. no. 48297/99, § 50.

³² Sk. ECT spriedumu lietā *Previti pret Itāliju* (dec.), 8.12.2009., Appl. Nr. 45291/06, § 253.

³³ CCJE Atzinums Nr. 3 (2002), 40. punkts.

³⁴ Par ECT judikatūru sk. spriedumu lietā *Lavents pret Latviju*, 28.11.2002., Appl. Nr. 58442/00, § 118; *Buscemi v. Italy*, 16.9.1999., Appl. no. 29569/95, § 67.

³⁵ Sal. Bangaloras principu komentāru, 74. punkts.

³⁶ Sal. Bangaloras principu komentāru, 74. punkts.

44. Tiesnešus nekādos apstākļos nedrīkst piespiest publiski paskaidrot pasludināto spriedumu iemeslus.

2. Paziņojumi par publiskām debatēm

45. Demokrātijas, varas dalīšanas un plurālisma principi prasa, lai tiesneši varētu brīvi piedalīties debatēs par sabiedrības interesēm³⁷. Tomēr varas dalīšanas princips prasa, lai tiesneši, publiski uzstājoties, atturētos no politiķu rīcības. Tādējādi ir jāpanāk saprātīgs līdzsvars starp to, cik lielā mērā tiesneši var iesaistīties publiskās debatēs, un vajadzību, lai, pildot savus pienākumus, viņi būtu un tiktu uzskatīti par neatkarīgiem un objektīviem³⁸. Šajā sakarā īpaša nozīme ir konkrēta paziņojuma saturam un kontekstam³⁹.
46. Tiesnešiem ir unikāls statuss demokrātiskā tiesiskā valstī, tāpēc viņiem ir speciālās zināšanas un no tām izrietošā atbildība veicināt tiesību aktu pilnveidošanu, pamattiesību aizsardzību, tiesību sistēmu un tiesiskuma īstenošanu⁴⁰. Tādēļ, ievērojot objektivitāti un neatkarību, viņiem būtu jāļauj un pat jāmudina piedalīties diskusijās par tiesību aktiem informatīvos un izglītojošos nolūkos⁴¹, kā arī paust viedokļus un viedokļus par tiesību piemērošanas trūkumiem un tiesību aktu, kā arī tiesību sistēmas uzlabošanu.
47. Visos publiskajos paziņojumos par jautājumiem, kas skar sabiedrības intereses, tiesnešiem jāizsakās piesardzīgi, mērenā tonī, līdzsvarotā un cieņpilnā veidā. Viņiem būtu jāatturas no diskriminācijas, politiska, filozofiska vai reliģiska prozelītisma vai kaujinieciskuma.

3. Paziņojumi par jautājumiem, kas skar tiesu varu kā iestādi

48. Tiesnešiem ir tiesības izteikt komentārus par jautājumiem, kas attiecas uz cilvēka pamattiesībām, tiesiskumu, tiesnešu iecelšanu amatā vai paaugstināšanu amatā un pareizu tieslietu sistēmas darbību, tostarp tiesu varas neatkarību un varas dalīšanu⁴². Ja jautājums tieši ietekmē tiesu darbību, tiesnešiem vajadzētu būt tiesīgiem komentēt arī politiski strīdīgus jautājumus, tostarp likumdošanas priekšlikumus vai valdības politiku⁴³. Tas izriet no tā, ka sabiedrībai ir leģitīma interese būt informētai par šiem jautājumiem, jo tie ietver ļoti svarīgus jautājumus demokrātiskā sabiedrībā⁴⁴. Tiesneši, kas ieņem vadošus amatus vai ieņem amatus tiesnešu asociācijās vai Tieslietu padomē, ir nozīmīgā pozīcijā, lai paustu viedokli tiesu varas vārdā.

³⁷ Sk. ECT spriedumu *lietā Previti pret Itāliju* (dec.), 8.12.2009., Appl. Nr. 45291/06; sal. ar CCJE Atzinumu Nr. 18 (2015), 42. punkts.

³⁸ Sk. CCJE Atzinumu Nr. 18 (2015), 42. punkts; CCJE Atzinumu Nr. 3 (2002), 30. un turpmākie punkti, īpaši 33. punkts.

³⁹ Sk. ANO īpašā referenta ziņojumu par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 42. punkts.

⁴⁰ Skatīt Bangalora principu komentāru, 156. punkts.

⁴¹ Skatīt Bangaloras principu komentāru, 139. punkts.

⁴² ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 69. punkts; sk. arī Bangaloras principu komentāru, 138. punkts; CCJE atzinums Nr. 3 (2002), 33.-34. punkts.

⁴³ Bangaloras principu komentārs, 138. punkts.

⁴⁴ Sk. ECT spriedumu *lietā Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., Appl. Nr. 20261/12, 165. §.

49. Tiesnešiem ir tiesības izteikt prasības un komentārus par savu statusu, darba apstākļiem, kā arī par visiem citiem jautājumiem, kas saistīti ar viņu profesionālajām interesēm. Tiesnešu apvienībām šajā jautājumā ir nozīmīga loma⁴⁵.
50. Tiesnešiem vajadzētu būt atturīgiem⁴⁶, lai neapdraudētu savu objektivitāti vai neatkarību. Turklāt publiski paziņojumi valdībai par jautājumiem, kas skar tiesu varu, nedrīkst izskatīties kā valdības lobēšana vai kā norādes, kā tiesnesis pieņemtu lēmumu, ja tiesā nonāktu konkrētas situācijas. Augsta ranga tiesnesim šajā ziņā jābūt īpaši piesardzīgam sava ievērojamā amata dēļ.

4. Publiski kritizēt tiesu varu / kolēģus tiesnešus

51. Attiecībā uz publisku kritiku vai informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar tiesu varu, tostarp komentāriem par kolēģiem tiesnešiem, CCJE seko Eiropas Cilvēktiesību tiesai (ECT), atzīstot, ka ierobežojumi attiecas uz tiesnešiem visos, kad var tikt apšaubīta tiesu varas autoritāte un objektivitāte⁴⁷. Tas ir tāpēc, ka ir nepieciešams aizsargāt sabiedrības uzticību pret kaitējošiem uzbrukumiem, jo īpaši ņemot vērā to, ka uz tiesnešiem, kuri tiek kritizēti, attiecas atturības pienākums, kas liedz viņiem atbildēt⁴⁸.
52. Paziņojumi ir pieļaujami, ja tie nepārsniedz tikai kritiku no stingri profesionāla viedokļa, ja tie ir daļa no debatēm par sabiedrībai svarīgiem jautājumiem un ja to pamatā ir pamatoti apgalvojumi⁴⁹. Pat izplatot precīzu informāciju, tiesnesim jāvadās no mērenības un pieklājības⁵⁰. Kritizējot citus tieslietu sistēmas dalībniekus, tiesnesim jāsiglabā cieņa. Kritikas pamatā nedrīkst būt personiska aizvainojuma vai naidīguma motīvi vai cerības gūt personisku labumu. Kopumā tiesnešiem būtu jāizvairās no impulsīvas, bezatbildīgas un aizskarošas izteiksmes.
53. Ir svarīgi, lai tiesu iestādē tiktu nodrošināta tāda atmosfēra, kas ļauj tiesnešiem izteikt kritiskus komentārus, jo īpaši hierarhiski organizētā tiesu sistēmā, kur tiesneši ir atkarīgi no augstāk stāvošiem kolēģiem, kas piedalās paaugstināšanā amatā. Tomēr tiesnešiem vispirms būtu jāizmanto visi esošie korektīvie pasākumi, pirms tie tiek publicēti.

5. Aktīvais politiskais mandāts / bijušais politiskais mandāts

54. Tieša iesaistīšanās partijas politikā var radīt šaubas par varas dalīšanu un tiesneša neatkarību vai objektivitāti, tāpēc daudzas valstis ierobežo tiesnešu politisko darbību. Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT), lai garantētu pilsoņiem ECTK 6. pantā noteiktās tiesības, atzīst, ka

⁴⁵ CCJE Atzinums Nr. 23 (2020).

⁴⁶ Komentārs par Bangaloras Tiesnešu uzvedības principiem, 138. punkts.

⁴⁷ Sal. ECT spriedumu lietā *Kudeshkina pret Krieviju*, 26.2.2009., Appl. Nr. 29492/05, § 86; spriedumu lietā *Di Giovanni pret Itāliju*, 9.7.2103., Appl. Nr. 51160/06, § 71; *Panioglu pret Rumāniju*, 8.10.2020., Appl. no. 33794/14, § 114.

⁴⁸ Sk. ECT spriedumu lietā *Morice pret Franciju* [GC], 23.04.2015., Appl. no. 29369/10, 128. §.

⁴⁹ Sk. ECT spriedumu lietā *Baka pret Ungāriju* [GC], 23.06.2016., apsk. Nr. 20261/12, § 171; *Panioglu pret Rumāniju*, 8.10.2020., apsk. Nr. 33794/14, § 119; *Kudeshkina v. Russia*, 26.2.2009., Appl. no. 29492/05, § 93.

⁵⁰ Skatīt ECT spriedumu lietā *Kudeshkina pret Krieviju*, 26.2.2009., Appl. Nr. 29492/05, § 93.

par samērīgu, ja valstis izslēdz tiesnešus no politisko amatu ieņemšanas⁽⁵¹⁾. Bangaloras principu komentārā ir teikts, ka tiesneša pienākumi nav savienojami ar noteiktām politiskām darbībām, piemēram, dalību valsts parlamentā vai vietējā padomē⁽⁵²⁾.

55. CCJE pievienojas ECT atzinumam, ka ar iepriekšēju piederību politiskai partijai nepietiek, lai apšaubītu tiesneša objektivitāti, jo īpaši, ja nav norāžu, ka šai piederībai ir kāda saistība ar lietas būtību⁽⁵³⁾.
56. Tomēr, lai aizsargātu sabiedrības uzticēšanos tiesu varai, tiesneša politiskā mandāta iegūšanas gadījumā arī turpmāk būtu jāpiemēro tādi tiesnešu rīcības pamatstandarti kā tiesu varas reputācijas saglabāšana⁽⁵⁴⁾. Ja tiesneši ir pārkāpuši tiesnešu neatkarības un objektivitātes standartus, sniedzot konkrētus paziņojumus savas politiskās darbības laikā, viņiem ir jāatsakās no lietas izskatīšanas, ja attiecīgie jautājumi kļūst būtiski. Lai saglabātu iespēju atsākt pildīt tiesneša amata pienākumus pēc politiskā mandāta beigām, viņiem ir obligāti jāizvairās no izteikumiem, kas liek domāt, ka viņi nav piemēroti tiesneša amatam.
57. Valstīs, kurās tiesneši papildus tiesneša amatam var ieņemt (nepilnas slodzes) politisko mandātu vai būt politiskās partijas biedri, viņiem vajadzētu būt atturīgiem, lai neapdraudētu savu neatkarību vai objektivitāti⁽⁵⁵⁾. Viņiem ir obligāti jāizvairās no strikti partejiskas un stingras nostājas par jebkādiem jautājumiem vai politiskiem jautājumiem, kas rada pamatotas šaubas par viņu vispārējo spēju objektīvi spriest šādos jautājumos.

VI. Tiesnešu neatkarības aizstāvēšana kā tiesnešu, tiesnešu asociāciju un tiesu iestāžu padomju juridisks un/vai ētisks pienākums.

58. Saskaņā ar CCJE Atziniem Nr. 3 (2002)⁽⁵⁶⁾ un Nr. 18 (2015)⁽⁵⁷⁾ CCJE apgalvo, ka katrs tiesnesis ir atbildīgs par tiesu neatkarības veicināšanu un aizsardzību, kas darbojas ne tikai kā tiesneša konstitucionāla garantija, bet arī uzliek tiesnešiem ētisku un/vai juridisku pienākumu to aizsargāt un paust viedokli tiesiskuma un tiesu neatkarības aizstāvēšanai, ja šīs pamatvērtības tiek apdraudētas⁽⁵⁸⁾. Tas attiecas gan uz iekšējās, gan ārējās neatkarības jautājumiem.
59. Ņemot vērā Eiropas un starptautisko sadarbību juridiskajos jautājumos un Eiropas un starptautisko tiesību nozīmi tiesu neatkarības aizsardzībā, tiesneši var pievērsties tiesu neatkarības apdraudējumiem gan valsts, gan starptautiskā līmenī.

⁵¹ Skatīt ECT spriedumu *Briķe pret Latviju*, 29.6.2000., Appl. nr. 47135/99.

⁵² Bangaloras principu komentārs, 135. punkts.

⁵³ Skatīt ECT spriedumu *Otegi Mondragon u.c. pret Spāniju* (dec.), 6.11.2018., Appl. nr. 4184/15 (u.c.).

⁵⁴ Sal. spriedumu ECT lietā *Kudeshkina pret Krieviju*, 26.2.2009., Appl. Nr. 29492/05, §§ 85 un turpmākie; šajā lietā tiesnese tika atstādināta no tiesneša amata līdz vēlēšanām, kurās viņa kandidēja.

⁵⁵ Sk. CCJE Atzinuma Nr. 3 (2002) 30., 33. punktu; sk. arī ANO īpašā referenta ziņojumu par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 66. punkts.

⁵⁶ CCJE Atzinums Nr. 3 (2002), 34. punkts.

⁵⁷ CCJE Atzinums Nr. 18 (2015), 41. punkts.

⁵⁸ ECT, *Žurek pret Poliju*, 10.10.2022., Appl. nr. 39650/18, § 222; ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 102. punkts; ENTK Ģenerālās asamblejas 2013. gada Sofijas deklarācija, vii punkts; Bangaloras principu komentārs, 140. punkts, sk. arī CCJE tiesnešu Magna Carta, 3. punkts.

60. Ja tiek apdraudēta vai uzbrukta tiesu varas neatkarībai vai tās spējai pildīt savu konstitucionālo lomu, tiesu varai jābūt noturīgai un bezbailīgi jāaizstāv savu pozīciju⁽⁵⁹⁾. Šis pienākums jo īpaši rodas tad, kad demokrātija nedarbojas pareizi, tās pamatvērtības ir sabrukušas un tiek apdraudēta tiesu neatkarība.
61. Tā kā pienākums aizstāvēt izriet no tiesneša neatkarības, tas attiecas uz katru tiesnesi⁶⁰. Ja tiesnesis šādus paziņojumus sniedz ne tikai kā privātpersona, bet arī tiesnešu padomes, tiesnešu asociācijas vai citas tiesu varas pārstāvības struktūras vārdā, šim tiesnesim piešķirtā aizsardzība ir pastiprināta⁽⁶¹⁾. Ņemot to vērā un atkarībā no jautājuma un konteksta, Tieslietu padome⁶², tiesnešu asociācijas⁶³, tiesu priekšsēdētāji vai citas neatkarīgas struktūras var būt vispiemērotākās šo jautājumu, piemēram, augsta līmeņa konstitucionālo jautājumu, risināšanai. Tiesneši savu viedokli var paust arī starptautiskās tiesnešu asociācijas ietvaros.
62. Tomēr, ja kāds no šiem jautājumiem rodas tiesneša tiesā un ja tiesneša objektivitāti var pamatoti apšaubīt, tiesnesim ir no lietas izskatīšanas⁶⁴.

VII. Tiesnešu ētiskais pienākums skaidrot tiesiskumu sabiedrībai

63. Tiesnešiem būtu jācenšas veicināt un saglabāt sabiedrības uzticību tiesu darbībai, veicinot izpratni, pārredzamību un palīdzot izvairīties no publiski nepatiesas informācijas⁽⁶⁵⁾. CCJE atbalsta Bangalora principos pausto nostāju, ka tiesnešiem būtu jācenšas informēt sabiedrību par to, ko nozīmē tiesu neatkarība⁶⁶. Tiesnešiem būtu sīkāk jāizskaidro tiesu varas darbs, tostarp tiesnešu pienākumi un pilnvaras. Viņiem būtu jāizskaidro tiesu varas loma un tās attiecības ar citām valsts varām. Kopumā viņiem būtu jāparāda, kā tiesu sistēmas vērtības darbojas praksē⁶⁷.
64. Līdz šim CCJE galveno uzmanību ir pievērsusi tiesu un tiesnešu apvienību izglītojošajai lomai, jo tās ir īpaši piemērotas, lai uzņemtos šādu lomu⁶⁸. Eiropas Padomes Ministru komiteja ir mudinājusi izveidot tiesu preses pārstāvjus vai plašsaziņas līdzekļu un komunikācijas dienestus, par kuriem būtu atbildīgi tiesu pārstāvji.

⁵⁹ CCJE Atzinums Nr. 18 (2005), 41. punkts.

⁶⁰ ECT spriedums *lietā Žurek pret Poliju*, 10.10.2022., Appl. nr. 39650/18, § 222.

⁶¹ ECT spriedums *lietā Žurek pret Poliju*, 10.10.2022., Appl. nr. 39650/18, § 222.

⁶² To uzdevums ir aizsargāt tiesneša un tiesu varas neatkarību un aizsargāt tiesiskumu, CCJE Atzinums Nr. 23 (2020), 29. punkts; sk. arī CCJE Atzinums Nr. 7 (2005), C.13.

⁶³ Kopumā tiesnešu asociācijām ir svarīga loma tiesu neatkarības aizstāvībā publiskajās debatēs, sk. atzinumu CCJE Nr. 23 (2020), 17. punkts.

⁶⁴ Sal. Bangaloras principu komentāru, 140. punkts.

⁶⁵ Sk. CCJE Atzinumu Nr. 7 (2005), 6.-23. punkts; sk. arī ENCJ, Justice Society and the Media, 2011.-2012. gada ziņojums.

⁶⁶ Bangaloras principu komentārs, 44. punkts.

⁶⁷ Sk. arī ENCJ ziņojumu par sabiedrības uzticēšanos un tiesiskuma tēlu (2018-2019), V nodaļa, 5.3. punkts.

⁶⁸ CCJE Atzinums Nr. 23 (2020), 44.-46. punkts; CCJE Atzinums Nr. 18 (2015), 32. punkts; CCJE Atzinums Nr.

7 (2005), 6.-23. punkts.

tiesām, tiesu padomēm vai citām neatkarīgām struktūrām⁶⁹. Eiropas Tieslietu padomju tīkls (ENCJ) norāda, ka atsevišķiem tiesnešiem nevajadzētu nevēlēties uzstāties kā preses pārstāvjiem plašsaziņas līdzekļos⁷⁰.

65. CCJE uzskata, ka atsevišķi tiesneši ar atbilstošām komunikācijas prasmēm var izskaidrot arī tiesu sistēmas darbību un vērtības⁽⁷¹⁾. Papildus izglītojošiem forumiem⁷² viņi var izmantot plašsaziņas līdzekļus, tostarp sociālos plašsaziņas līdzekļus, kas ir lielisks rīks sabiedrības informēšanai un izglītošanai⁷³. Šādos gadījumos tiesnešiem būtu rūpīgi jā sagatavojas sadarbībā ar tiesnešiem, kas norīkoti rūpēties par attiecībām ar plašsaziņas līdzekļiem vai sabiedrības informēšanas speciālistiem⁽⁷⁴⁾ un jāpatur prātā ievērot tiesneša atturības pienākumus, paužot sevi neitrāli un objektīvi⁷⁵.

VIII. Tiesneši izmanto sociālos plašsaziņas līdzekļus

1. Tiesnešu vārda brīvība bezsaistē un tiešsaistē

66. Ir vispārpieņemts, ka tiesības, kas cilvēkiem ir bezsaistē, ir vienlīdz aizsargātas tiešsaistē, jo īpaši vārda brīvība. Tiesneši var izmantot sociālos plašsaziņas līdzekļus tāpat kā citi pilsoņi, ievērojot turpmāk minētos nosacījumus⁽⁷⁶⁾.

2. Vadlīniju izstrāde tiesnešu sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanai

a) Sociālo mediju definīcija

67. CCJE atgādina par sociālo plašsaziņas līdzekļu jēdziena vispārējo izpratni kā elektroniskās saziņas veidiem (piemēram, sociālo tīklu tīmekļa vietnes un mikroblogošana), ar kuru palīdzību lietotāji veido tiešsaistes kopienas, lai dalītos ar informāciju, idejām, personīgiem ziņojumiem un citu saturu (piemēram, video). Saskaņā ar Eiropas Padomes Ministru komitejas lēmumu CM/Rec(2022)11 par plašsaziņas līdzekļu un komunikācijas pārvaldības principiem atzinumā izmantots plašsaziņas līdzekļu jēdziens un sociālās platformas kvalificētas kā digitālie pakalpojumi, kas savieno dalībniekus daudzpusējos tirgos, nosaka šādas mijiedarbības noteikumus un izmanto algoritmiskas sistēmas, lai vāktu un analizētu datus un personalizētu savus pakalpojumus⁷⁷.

Skatīt Ministru komitejas lēmumu CM/Rec(2010)12 par tiesnešiem: Eiropas Komisijas Tiesiskuma efektivitātes komisija (CEPEJ), Guide on Communication with Media and Public for Courts and Prosecution Authorities, CEPEJ(2018)15 un jau CCJE Opinion No. 7 (2005), 33. un turpmākie punkti.

⁷⁰ ENCJ, 2011.-2012. gada ziņojums, 6.2.6. punkts.

Salīdz. ar ENCJ 2018-2019 gada ziņojumu, V nodaļa, 5.3. punkts.

Sal. Bangaloras principu komentāru, 156.-157. punkts.

⁷³ Sk. ANO īpašā referenta ziņojumu par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 77. punkts; ANO nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 1., 8. punkts; sk. ENCJ ziņojumu 2018-2019, II nodaļa, 2.1. punkts.

⁷⁴ Sk. ENCJ, 2011.-2012. gada ziņojums, 6.2.6. punkts.

⁷⁵ Sal. ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanu tiesnešu darbā, 1. punkts.

⁷⁶ Par to, kā piemērojams Regulas (EK) Nr. ECTK 10. pantu attiecībā uz saziņu tiešsaistē, skatīt ECT *lietu Delfi AS pret Igauniju*.

[GC], 16.6.2015., apsk. Nr. 64569/09, § 110; *Kozan pret Turciju*, 1.3.2022., apsk. Nr. 16695/19.

Skatīt pielikumu Ministru komitejas lēmumam CM/Rec(2022)11 par plašsaziņas līdzekļu un komunikācijas pārvaldības principiem, 4. punkts.

b) Vispārējā noteikuma par tiesas ierobežojumiem piemērojamība

68. Starptautiskajos instrumentos nav daudz norādījumu par to, kā tiesnešiem būtu jāīsteno vārda brīvība tiešsaistē. Kopējais pamats, ko atbalsta arī CCJE, ir tāds, ir piemērojams vispārējs pienākums ievērot tiesneša atturību⁽⁷⁸⁾. Tas nozīmē, ka tiesnešiem būtu jāizvairās no viedokļu paušanas vai dalīšanās ar personisku informāciju tiešsaistē, kas potenciāli var apdraudēt tiesnešu neatkarību un objektivitāti, tiesības uz taisnīgu tiesu vai amata cieņu un (sabiedrības uzticību) tiesu varas autoritātei. Šajā nolūkā tiesnešiem, izmantojot sociālos plašsaziņas līdzekļus, ir jāizrāda piesardzība⁽⁷⁹⁾. Kā norādīja ANO īpašais referents tiesnešu un advokātu neatkarības jautājumos, tiesnešu atturības piemērošana saziņai sociālajos plašsaziņas līdzekļos nenozīmē, ka tiesnešiem ir jāatkāpjas no sabiedriskās dzīves, kas notiek sociālajos plašsaziņas līdzekļos⁽⁸⁰⁾.
69. Ievērojot dažus izņēmumus, uz privātu saziņu nedrīkst attiecināt vārda brīvības ierobežojumus. Ar privātu saziņu saprot tādu saziņu, kas notiek divpusēji vai slēgtā grupā, kurai piekļuve ir jāatļauj tiesnesim, tostarp ziņojumapmaiņas pakalpojumi starp personām vai slēgtas sociālo platformu grupas.

c) Tiesnešu rīcības pielāgošana sociālo plašsaziņas līdzekļu komunikācijas īpašajām problēmām

70. Sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošana rada jaunas problēmas un ētiskas bažas saistībā ar publicētā satura pareizību un neobjektivitātes vai ieinteresētības demonstrēšanu. Sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem ir plaša pieejamība un pārraide, kas nozīmē, ka publicētais saturs tiek rūpīgāk pārbaudīts. Sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem ir pastāvīga uzglabāšanas jauda, kas palielina profilēšanas risku. Tie satur personisku saziņu rakstiskā formā, kas palielina risku, ka privātie ziņojumi var tikt publicēti bez atļaujas, kā arī risku, ka turpmākajā saziņā saturs var tikt izkropļots⁽⁸¹⁾. Saziņa ir ātra un mērķtiecīga, kas var mudināt tiesnešus publicēt nepārdomātus ziņojumus. Tādas darbības kā, piemēram, "patika" vai pārsūtīšana citu iesniegtās informācijas, var šķist salīdzinoši nelielas un gadījuma rakstura, taču tās kvalificējas kā regulāra tiesneša viedokļa paušana⁽⁸²⁾. Atšķirībā no tradicionālajiem plašsaziņas līdzekļiem sociālajos plašsaziņas līdzekļos trūkst vārtsarga, kas ļauj tiesnešiem publicēt visu, kas ienāk prātā.
71. Šie īpašie riski liek tiesnesim būt īpaši piesardzīgam saziņā sociālajos plašsaziņas līdzekļos⁸³. CCJE norāda uz ievērojamu risku, ka dalīšanās ar personisku saturu var negatīvi ietekmēt tiesneša vai visas tiesu sistēmas reputāciju⁽⁸⁴⁾. No tā izriet, ka tiesnešiem nevajadzētu sociālajos plašsaziņas līdzekļos vai ziņojumapmaiņas pakalpojumos iesaistīties apmaiņā ar pusēm, to pārstāvjiem vai sabiedrību kopumā par lietām, kas tiek izskatītas vai, iespējams, tiks izskatītas.

⁷⁸ Sk. arī ANO nesaistošās pamatnostādnes par sociālo mediju izmantošanu tiesnešu vidū, 1., 15. punkts; ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 78., 81. punkts; sk. Ministru komitejas ieteikumu CM/Rec(2010)12 par tiesnešiem: 12.12.2010., 19. punkts. 12.12.2010. 12.12.2010.

Salīdz. CCJE Atzinuma Nr. 3 (2002) 40. punktu attiecībā uz attiecībām ar presi.

⁸⁰ ANO īpašā referenta ziņojums par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 79. punkts.

⁸¹ Sal. ANO īpašā referenta ziņojumu par tiesnešu un advokātu neatkarību, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 81. punkts; sal. ar ENCJ 2018-2019 ziņojumu, II nodaļa, 2.1. punkts.

⁸² Sal. ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 6. punkts.

⁸³ Sal. ANO īpašā referenta ziņojumu par tiesnešu un advokātu, 2019. gada 29. aprīlis, A/HRC/41/48, 81. punkts.

⁸⁴ Sal. ar ENCJ 2018-2019 ziņojumu, II nodaļa, 2.1. punkts.

nākt pirms viņiem lēmuma pieņemšanai⁸⁵. Viņiem vajadzētu būt piesardzīgiem attiecībā uz nepareizas interpretācijas risku, iekļaujot paziņojumus slēgtās grupās. Viņiem jāuzmanās, lai ar saviem komentāriem neveidotu "profilu", kas rada iespaidu, ka attiecībā uz konkrētiem jautājumiem trūkst atklātības un objektivitātes. Tas pats attiecas uz sociālo platformu grupām, kurās viņi piedalās, vai cilvēkiem, kuriem viņi seko, un komentāriem, kurus viņi "patīk" vai "retweetē", jo, jo vienpusīgāki tie ir, jo vairāk cilvēku var uzskatīt, ka šie tiesneši nav neatkarīgi un objektīvi⁸⁶. Iesaistoties diskusijā par savu tiesneša darbu, amata autoritātes un cieņas aizsardzībai vajadzētu atturēt tiesnešus no komentāriem, kas apšaubā viņu godprātību, pildot savus pienākumus.

72. Tiesnešiem ir jāgādā par to, lai viņi saglabātu savu tiesneša amata autoritāti, godīgumu, pieklājību un cieņu⁸⁷. Viņiem ir jāpatur prātā, ka valoda, apģērbs, fotogrāfijas un citu personisku datu izpaušana var aizskart tiesu varas reputāciju. Ļaujot tiesnešiem dalīties ar privātām detaļām, piemēram, par dzīvesveidu vai ģimeni, šajā pastāv zināms risks. Tas, vai izteikums potenciāli apdraud tiesneša vai tiesu varas reputāciju, būtu jāizvērtē, ņemot vērā lietas apstākļus.
73. Tiesneši nedrīkst iesaistīties sociālajos plašsaziņas līdzekļos tādā veidā, kas var negatīvi ietekmēt sabiedrības priekšstatu par tiesnešu godprātību, piemēram, darbojoties kā ietekmētāji.
74. Tiesnešiem būtu jāapsver, vai jebkāds nepiemērots digitālais saturs, kas radies pirms viņu iecelšanas amatā, var kaitēt sabiedrības uzticībai viņu objektivitātei vai graut tiesu sistēmas reputāciju. Ja tas tā ir, viņiem, ja iespējams, šis saturs būtu jādzēš, ievērojot piemērojamos savas jurisdikcijas noteikumus⁸⁸.

d) ierosinājums pārredzami izmantot sociālos plašsaziņas līdzekļus (ja ir saņemta atļauja).

75. Tiesneša atturības pienākums attiecas uz saziņu sociālajos plašsaziņas līdzekļos neatkarīgi no tā, vai tiesneši atklāj vai neatklāj savu identitāti⁽⁸⁹⁾. Nav pamata aizliegt tiesnešiem izmantot pseidonīmus. Tomēr pseidonīmi nepieļauj neētisku rīcību. Turklāt tiesneša amata neminēšana vai pseidonīma izmantošana negarantē, ka patiesais vārds vai tiesneša statuss nekļūs publiski zināms. Atruna par to, ka tiesneši savos sociālo plašsaziņas līdzekļu profilos norāda, ka viss saturs vai viedokļi tiek pausti viņu personīgajā vārdā, neatbrīvo tiesnešus no atturības.

e) uzsverot tiesnešu apmācības nozīmi sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanā.

76. CCJE uzsver, ka ir svarīgi apmācīt visus tiesnešus par sociālo mediju lietojumprogrammām un to izmantošanas ētiskajām sekām personiskajā un profesionālajā kontekstā⁹⁰.
77. Tam būtu jāpalīdz tiesnešiem saprast, kāda atturības pakāpe ļauj viņiem aizsargāt savu drošību un pildīt savus pienākumus saglabāt neatkarību un objektivitāti.

⁸⁵ Sk. arī ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 17. punkts.

⁸⁶ Sal. ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 18. punkts.

⁸⁷ Sal. ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 5. un 18. punkts.

⁸⁸ Sal. ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 21. punkts.

⁸⁹ Sk. arī ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešiem, 16. punkts. Ar nosacījumu, ka tas nepārkāpj piemērojamos ētikas standartus vai spēkā esošos noteikumus, kas aizliedz sociālajos plašsaziņas līdzekļos identificēt tiesnesi kā tiesu varas pārstāvi. Sal. 12.-13. punktu.

⁹⁰ Sk. arī ENCJ 2018.-2019. gada ziņojumu, II nodaļa, 2.7. punkts; ENCJ 2011.-2012. gada ziņojumu, 6.2.4. punkts; UNODC nesaistošās pamatnostādnes par sociālo plašsaziņas līdzekļu lietošanu tiesnešu darbā, 14., 38.-40. punkts; sk. arī CCJE Atzinumu Nr. 23 (2020), 18. punkts; CCJE Magna Carta, 18. punkts.

viņu amata cieņu un sabiedrības uzticību tiesu varai. Izpratne par to, kādas sociālo plašsaziņas līdzekļu platformas tiek izmantotas, kā darbojas dažādas sociālo plašsaziņas līdzekļu platformas, kāda veida informāciju varētu būt lietderīgi kopīgot dažādās sociālo plašsaziņas līdzekļu platformās un kādus potenciālos riskus un sekas var radīt dalība šādu platformu saziņā, būtu piemērota joma tiesnešu apmācībai. Apmācībā būtu jāaptver tehniskie aspekti (piemēram, dažādu sociālo platformu atšķirīgie privātuma iestatījumi), profilēšanas un datu aizsardzības aspekti.

78. Tiesu iestādēm būtu jānodrošina nepārtraukta apmācība jaunieceltajiem tiesnešiem un pastāvīgajiem tiesnešiem. Tiesnešu apvienības var sniegt ieguldījumu tiesnešu apmācībā, zināšanu un paraugprakses apmaiņā un dalīšanās starp tiesnešiem.

IX. Ieteikumi

1. Tiesnesim tāpat kā jebkuram citam pilsonim ir tiesības uz vārda brīvību. Papildus tiesneša individuālajām tiesībām demokrātijas, varas dalīšanas un plurālisma principi prasa, lai tiesneši varētu brīvi piedalīties sabiedrībai svarīgās debatēs, jo īpaši attiecībā uz jautājumiem, kas skar tiesu varu.
2. Situācijās, kad demokrātija, varas dalīšana vai tiesiskums ir apdraudēti, tiesnešiem ir jābūt noturīgiem un viņu pienākums ir paust savu viedokli, aizstāvot tiesu neatkarību, konstitucionālo kārtību un demokrātijas atjaunošanu gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Tas ietver uzskatus un viedokļus par politiski jutīgiem jautājumiem un attiecas gan uz atsevišķu tiesnešu, gan tiesu varas kopumā iekšējo un ārējo neatkarību. Tiesneši, kuri runā tiesnešu padomes, tiesnešu apvienības vai citas tiesu varas pārstāvības struktūras vārdā, šajā ziņā bauda plašāku rīcības brīvību.
3. Papildus tiesnešu asociācijām, tiesnešu padomēm vai citām neatkarīgām struktūrām individuāliem tiesnešiem ir ētisks pienākums skaidrot sabiedrībai tieslietu sistēmu, tiesu sistēmas darbību un tās vērtības. Veicinot izpratni, pārredzamību un palīdzot izvairīties no publiski nepatiesas informācijas sniegšanas, tiesneši var palīdzēt veicināt un saglabāt sabiedrības uzticību tiesu darbībai.
4. Īstenojot vārda brīvību, tiesnešiem būtu jāpatur prātā viņu īpašā atbildība un pienākumi sabiedrībā un jābūt atturīgiem, paužot savus uzskatus un viedokļus jebkādos apstākļos, kad, saprātīga novērotāja skatījumā, viņu izteikumi varētu apdraudēt viņu neatkarību vai objektivitāti, amata cieņu vai tiesu varas autoritāti. Jo īpaši viņiem būtu jāatturas no komentāriem par lietu būtību. Tiesnešiem ir arī jāsaglabā tiesvedības konfidencialitāte.
5. Vispārējais princips ir tāds, ka tiesnešiem vajadzētu izvairīties no iesaistīšanās publiskos strīdos. Pat gadījumos, kad ir atļauta viņu dalība politiskajā partijā vai piedalīšanās publiskās debatēs, tiesnešiem ir jāatturas no jebkādas politiskas darbības, kas varētu apdraudēt viņu neatkarību vai objektivitāti, vai tiesu varas reputāciju.
6. Tiesnešiem ir jāapzinās plašsaziņas līdzekļu komunikācijas priekšrocības un riski. Šim nolūkam tiesu iestādēm būtu jānodrošina tiesnešu apmācība, kas viņus izglīto par plašsaziņas līdzekļu izmantošanu, kurus var izmantot kā lielisku sabiedrības informēšanas līdzekli. Vienlaikus būtu jāpalielina izpratne par to, ka, publicējot ziņas sociālajos plašsaziņas līdzekļos, viss, ko viņi publicē, kļūst pastāvīgs pat pēc tam, kad viņi to izdzēš, un to var brīvi interpretēt.

vai pat izrauti no konteksta. Pseidonīmi nesedz neētisku rīcību tiešsaistē. Tiesnešiem vajadzētu atturēties no jebkādu ziņu publicēšanas, kas varētu apdraudēt sabiedrības uzticību viņu objektivitātei vai būt pretrunā ar viņu amata vai tiesu varas cieņu.

7. Noteikumi vai rīcības kodeksi attiecībā uz tiesnešu vārda brīvības apjomu un tās īstenošanas ierobežojumiem būtu jāizstrādā pašiem tiesnešiem vai viņu tiesnešu asociācijām.